

Tudi struna, ki je ves čas napeta, se
razglasi, ali bolje preprečiti, kot
zdraviti

Staša Kušar univ. dipl. psih.
spec. klin. psih.

- Hitrost in razgibanost razvoja v prvih letih življenja
- Sodobne ultrazvočne preiskave
- Dojenčki se med seboj razlikujejo

Nekatero temperamentne značilnosti otrok

- Različne potrebe po hrani
- Različne potrebe po spanju
- Razlike v osnovnem razpoloženju
- Ritmični in neritmični otroci

- Razlike v energetske opremljenosti in utrudljivosti
- Mirni in nemirni otroci
- Razlike v pristopu k okolju
- Razlike v prilagodljivosti
- Razlike v spremenljivosti razpoloženja, vedenja, učinkovitosti

- Redni in neredni otroci
- Razlike v učenju iz izkušenj
- Razlike v sposobnosti obvladovanja težav
- Različne potrebe po stikih z ljudmi
- Razlike v odpornosti

Posebnosti, odkloni in motnje v predšolskem obdobju

Otrok in strah:

Strah pred zapustitvijo

- Otrok se rodi s strahom pred zapustitvijo
- Prvi strah je izkušnja rojstva
- Strahove otrok obvladuje z igro

- Strah ob hospitalizaciji otroka
- Strah ob rojstvu sorojenca
- Strah ob ločitvi staršev
- Strah ob oddaji otroka v rejništvo, k sorodnikom ...

Vsi omenjeni strahovi so reverzibilni.

**Ob ustreznem ravnanju se otrok
otrese strahu in ponovno pridobi
zaupanje v starše, vase in v svet**

Strah pred divjimi živalmi

- Povezan je s prvimi občutki nenaklonjenosti do matere
- Ker sovražnosti ne more sprejeti, jo spremeni v strah pred divjimi živalmi
- Otroci se ne izogibajo strahu, nagonsko čutijo, da se morajo z njimi soočiti, približati
- Pomen pravljic

Razvojni strahovi

- Z njimi se otrok rodi. Sem sodijo arhaični strahovi pred temo, tujo osebo, samoto, močnimi zvoki, gromom, vodo, bliskom, izmikanjem podlage

Pomembna je potrpežljivost, občutek varnosti in zaščite, zaupanje v starše in vzgojiteljico, da si upa o svojih strahovih govoriti

Zahteve po prilagajanju

- Pri navajanju na čistočo se mora otrok odreči ugodji toplote, umivanja, pudranja... se podretiti strogim zunanjim zahtevam po čistoči
- V obdobju med 4 in 5 letom starosti se pri otroku pojavi strah, da ni enakovreden temveč izključen iz sveta odraslih
- Vsebina njegovega strahu pred manipulacijo je vezana na doživljanje, da odrasli delajo z njim kar hočejo

Otrok, ki doživlja hude prilagoditvene strahove, se brani spanja, ki nosi v sebi prastrah pred smrtjo

Osamosvajanje otroka

- V starosti od 1 do 3 leta se ne glede na vzgojo pri otroku pojavi negativizem in trma s katerima skuša okolje potrediti sebi
- Konflikti z otrokom so v zvezi s telesno nego / spanje, umivanje, odvajanje v 20%
- Konflikti v zvezi z avtoriteto / prepoved igre, pospravljanje igrač v 20%
- Konflikti vezani na medosebne odnose / preveč ali premalo pozornosti, nerazumevanje njihovih želja, vzpodbujanje, da nekaj deli z drugimi v 30%

Trajni pritski, ki so posledica neuskaljenih pričakovanju okolja in otrokovih dejanskih zmožnosti predstavljajo osnovo za oblikovanje motnje

Telesne motnje

Najpogosteje se pojavijo pri otrocih do 2 leta starosti. V ospredju so motnje

- Hranjenja
- Prebave
- Izločanja

Motnje hranjenja

- 1. Neješčnost** kadar odrasli netaktno silijo otroka s hrano
- 2. Izbirčnost** ko otrok odklanja pripravljeno hrano in zahteva drugo po svojih željah. Pogosto preverja materino naklonjenost
- 3. Pretirana ješčnost** ob občutku notranje praznine, ki se kasneje kaže kot dolgčas

Motnje prebave

- 1. Zaprtje** izkazuje nezavedno prizadevanje, kako nekaj zadržati zase
- 2. Driska** ali zavračanje neželenih vsebin
- 3. Bruhanje**

Motnje odvajanja

- 1. Močenje:** do 5 leta starosti moči 6% otrok.
 - Primarno močenje
 - Sekundarno
- 2. Blatenje** zaradi prezgodnjega navajanja pred 1 letom starosti. Otrok z njim lahko izraža upor in agresivno držo

Motnje spanja

- 1. Nespečnost** je povezana s skrbmi in odnosi v družini, ali z zahtevami, ki otroku vzbujajo strah in dvom vase
- 2. Somnambulizem** pri otrocih, ki so občutljivi in napeti, hodijo v polsnu ne da bi se tega zavedali
- 3. Pavor nocturnus** je napad gore s kričanjem v prvih treh urah po pričetku spanja
 - Izsiljevanje otroka da bi spal pri starših
 - Znak stiske, napetosti in sramu zaradi ujetosti v trikotnik
 - Strah pred izgubo samokontrole, boji se zaspati, zahteva prižgano luč, odprta vrata

Bolečine po telesu: trebušček, krči skeletnih mišic, glavoboli

Alergije:

- 1. Kože** nakazujejo kontaktne težave
- 2. Dihalne** močna želja po simbiotičnem posedovanju ter hkrati odpor, ker tak odnos duši svobodo

Motnje motorike

1. Hiperaktivnost

2. Hipoaktivnost

3. Tiki

Razvade

- 1. Sesanje prstov, predmetov**
- 2. Vrtoglavica**
- 3. Grizenje nohtov**
- 4. Škripanje z zobmi**

5. Ritmično pozibavanje

6. Butanje z glavo, tolčenje z rokami

7. Puljenje las

8. Masturbacija

Razvade so železna srajca. Zaradi njih starši pogosto iščejo strokovno pomoč, čeprav ni nujno, da je otrok moten

Vedenjski znaki

Motnje čustvovanja:

1. **Pretirana trma** je potrebna za proces separacije
2. **Togotni izbruhi** kot znaki neustrezne prilagojenosti
3. **Cmeravost** je znak pasivnega pričakovanja pomoči

4. Strah bojazen

- Lahko predstavlja plahost
- Včasih jasno izražen strah pred živalmi in
- Določeni pojavi

5. Ljubosumnost kot zavist po 3 letu starost

6. Užaljenost predstavlja sredstvo opozicije s prekinitvijo komunikacije

Motnje stika

- 1. Samotarstvo** opazimo pri otrocih, ki niso dobili dovolj ustreznih pobud in možnosti za socialno igro
- 2. Strah pred odraslimi / nepoznanimi ljudmi/** kot posledica motnje v prilagajanju, ali promiskuitetni odnos
- 3. Plahost v skupini otrok,** ko otrok ni razvil posebne borbenosti

Določitev problema oziroma motnje

Trajni pritiski, ki so posledica neuskklajenih pričakovanj okolja in otrokovih dejanskih zmožnosti pa predstavljajo osnovo za oblikovanje motnje

Od ožjega in širšega socialnega prostora je odvisno, ali bo neko vedenje označeno kot motnja, oziroma odklon od običajnega vedenja

Za motenega se tako napačno označi otrok, ki ima zgolj moteče vedenje

Pogosto se spregleda otrok, ki svojih motenj ne kaže na moteč način

Včasih imajo ljudje težave predvsem zato, ker nimajo dovolj informacij

Vpliv individualnih razlik na otrokov razvoj

Za odnos med otrokom, starši in vzgojitelji je pomembno, kako se otrokove lastnosti skladajo s pričakovanji in zahtevami okolja

Umetnost vzgoje je v tem, da vzgojitelji upoštevajo otrokove posebnosti in prilagodijo svoja pričakovanja in ravnanja posameznemu otroku

Upoštevanje otrokovih lastnosti in posebnosti v vzgojnem procesu ni isto, kot razvajanje otroka

Z upoštevanjem njegove individualnosti mu pokažemo, da ga spoštujemo kot človeka in osebnost

Skupaj z ustreznim postavljanjem pravil in omejitev mu pomagamo pri razvijanju občutka lastne vrednosti , samozaupanja in samospoštovanja